

УДК 159.9.07

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.19>

Швець Владислава Володимирівна,

кандидат психологічних наук,

здобувач вищої освіти ступеня доктора наук,

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ORCID ID: 0000-0001-7384-2039

ПСИХО-СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВПО ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

PSYCHO-SOCIAL SUPPORT OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS AN INSTRUMENT OF THE STATE STRATEGY OF DEVELOPMENT

У статті розглянуто вплив стратегії державного врегулювання підтримки внутрішньо переміщених осіб. В основі написання роботи лягли статистичні дані, спостереження, аналіз публікацій у засобах масової інформації з актуальної проблеми. Завданням статті є актуалізувати питання додаткового акценту відновлення внутрішньо переміщених осіб, як умов оптимізації ресурсу населення. Висунуто гіпотезу, що стратегічними наслідками впровадження подібної державної стратегії можуть бути: повернення ВПО у вигляді гуманітарної допомоги вартості житла, яке було втрачено особами під час окупації та воєнних дій; забезпечення умов для міграції та асиміляції населення, що має в анамнезі депортацію; створення сприятливих умов для виконання умов міжнародних домовленостей; посилення розбрату між жителями громади з метою зниження опозиції населення; створення умов для посилення колоніального режиму. Здійснено історіографічний аналіз подій в Україні. Виведено статистичні та аналітичні дані міграції та виділення гуманітарної допомоги в Україні. Наведено статистичні дані примусового переселення народу України з початку Першої світової війни. Проведено паралелі між демографічним індикатором міграції за 2021–2023 роки. Зроблено висновок, що абсолютна віра у державне врегулювання права українців зберегти свободу та незалежність, право володіти власною землею та обирати віросповідання призводить до перетворення нації у цільову групу, джерело вивчення та впровадження державних стандартів, далеких від інтересів нації. Розгляд незалежності України у баченні світової спільноти як terra nullius, демонструє потенційне прагнення отримати власну перевагу шляхом збільшення гуманітарної допомоги. Підписання безпекового договору з Великою Британією та фінансування Німеччиною, Францією, США, Японією у реалізації державної стратегії веде до нормо типового заволодіння ресурсом країни для блага країн великої сімки. Біль та страждання, які є об'єктом культивування у населення, є необхідною умовою задля реалізації стратегії Європейської коаліції у поновленні власного банку ресурсів земельним, людським, інтелектуальним ресурсом. Забезпечення психосоціального супроводу ВПО є необхідною умовою задля здійснення даного задуму.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, розвиток, державна стратегія, психо-соціальний супровід, нація, педагог, виховання.

The article analyzes the impact of the state regulation strategy for supporting internally displaced persons. The paper is based on statistical data, observations, and analysis of media publications on the issue. The purpose of the article is to actualize the issue of additional emphasis on the restoration of internally displaced persons as a condition for optimizing the population resource. The author hypothesizes that the strategic consequences of implementing such a state strategy may include: returning to IDPs in the form of humanitarian aid the value of housing lost by persons during the occupation and hostilities; ensuring conditions for migration and assimilation of the population with a history of deportation; creating favorable conditions for the implementation of international agreements; increasing discord among community members in order to reduce public opposition; creating conditions for strengthening the colonial regime. A historiographical analysis of events in Ukraine is carried out. Statistical and analytical data on migration and the allocation of humanitarian aid in Ukraine are presented. Statistical data on the forced resettlement of the people of Ukraine since the beginning of the First World War are presented. Parallels are drawn between the demographic indicator of migration for 2021–2023.

It is concluded that absolute faith in the state regulation of the right of Ukrainians to preserve their freedom and independence, the right to own their own land and choose their religion leads to the transformation of the nation into a target group, a source of study and implementation of state standards that are far from the interests of the nation. The view of Ukraine's independence as terra nullius in the eyes of the international community demonstrates a potential desire to gain its own advantage by increasing humanitarian aid. The signing of a security agreement with the UK and funding from Germany, France, the US, and Japan in the implementation of the state strategy leads to a normalized seizure of the country's resources for the benefit of the G7 countries. Pain and suffering, which are the object of cultivation among the population, are a necessary condition for the implementation of the European Coalition's strategy to renew its own resource bank with land, human and intellectual resources. Providing psychosocial support to IDPs is a prerequisite for the realization of this plan.

Key words: internally displaced persons, development, state strategy, psycho-social support, nation, teacher, education.

Вступ. Психосоціальний та психолого-педагогічний супровід внутрішньопереміщених осіб є одним із ключових векторів національної стратегії соціального забезпечення населення до 2025 року. Надання допомоги від гуманітарних організацій у 2023 році охопило «3,8 млн внутрішньо переміщених осіб; 2,5 млн людей, які повернулися додому після переміщення; 4,8 млн не переміщених українців. Найбільше допомоги було видано у прифронтових областях: Харківській та Дніпропетровській (у кожній з цих областей гумдопомогу отримали 950 тисяч людей), Донецькій (майже 860 тис.), Запорізькій (близько 670 тис.), Херсонській (майже 615 тис.)» [12]. На сайті «Укрінфо» розміщено зведений перелік тридцяти фондів [2], що забезпечують гуманітарну допомогу, проте варто зазначити, що перелік таких фондів є невичерпним в силу міжнародних договорів про співпрацю з містами-побратимами в окремих громадах. Таким чином, кількість гуманітарної допомоги в регіонах розподілена нерівномірно та формується згідно з потужностями громади.

У перше півріччя 2022 року цивільним населенням України, малим і середнім бізнесом були створені власні майданчики для допомоги внутрішньо переміщеним особам. Це забезпечило критично важливу підтримку населення та самоучасть та забезпечення реалізації Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення, зокрема: «виконання завдань та заходів операційного плану, затвердженого цим розпорядженням, коштом і в межах коштів державного та місцевих бюджетів, затверджених на відповідний рік, а також інших, не заборонених законодавством джерел фінансування» [11].

Поставлення проблеми. Забезпечення «добробуту, інтеграції ВПО» стало можливим завдяки ущільненню інших видатків на розвиток громади, а міграція ВПО по громадах країни стала схожою за принципом дії Золотої Орди – вичищення казни громади та відсутність прагнення до асиміляції чи розбудови потенціалу обраної для проживання громади.

Наразі підтримка жертв війни відбувається на кількох рівнях: освітньому, гуманітарному, економічному. Нерівномірність забезпечення створює додаткове навантаження на інфраструктуру та посилює внутрішню емоційну нестійкість громади. Історіографія дослідження даного питання дозволяє виокремити наслідки та перспективи такого підходу.

Аналіз попередніх досліджень, дотичних до цієї праці. Станом на 2021 рік дендрограма міграції населення була розподілена на 4 кластери:

I кластер (Вінницька, Житомирська, Запорізька, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.) – (25%), II кластер (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернігівська області.) – (20,8%), III кластер (Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Чернігівська області.) – (29,2%), IV кластер (Дніпропетровська, Донецька, Київська, Львівська, Одеська, Харківська області) – (25%) [8; с. 4].

Станом на 2023 рік, згідно з даними руху «Чесно», офіційно зареєстровано 4,8 млн внутрішньо переміщених осіб. Лідерами за кількістю зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб є «Київ (380 тис. переселенців), Дніпро (175 тис. осіб); східні та південні обласні центри (Харків, Запоріжжя, Одеса) наразі мають найбільше зареєстрованих переселенців, проте офіційної статистики не оголошено. Кількість ВПО у західних областях України значно підвищилася».

Різниця між кластерами 2021 та 2023 років формує тенденцію до вирівнювання загальної картини переміщення населення» [13]

Виклад основного матеріалу. В умовах активних воєнних дій жертвами війни є все населення країни, а не лише внутрішньо переміщені особи з Запорізької, Одеської, Луганської, Донецької, Харківської областей.

Жертвами війни – «особи, які загинули або постраждали під час і внаслідок воєнних дій, їхнього прямого чи опосередкованого впливу» [3], можна визначити все населення України. Додатковий акцент відновлення внутрішньо переміщених осіб, а не актуалізацію ресурсу населення задля опору та перемоги передбачає кілька стратегічних завдань: *впровадження уміння ведення бізнесу на території України ВПО; повернення у вигляді гуманітарної допомоги вартості житла, яке було втрачено особами під час окупації та воєнних дій; забезпечення умов для міграції та асиміляції населення, що має в анамнезі депортацію, з метою дестабілізації морального духу населення; створення сприятливих умов для виконання умов міжнародних домовленостей; посилення розбрату між жителями громади з метою зниження опозиції населення; створення умов для посилення колоніального режиму.*

Розглянемо детально кожен із напрямків.

Повернення у вигляді гуманітарної допомоги вартості житла, яке було втрачено особами. За часів Першої світової війни була висунута теза, що воєнні дії є чудовим способом переселення населення з територій, які мають бути використані з іншим цільовим призначенням. Сумарна кількість гуманітарної допомоги, що виділяється

зовнішніми партнерами дозволяє покрити повною мірою ринкову вартість втраченого житла. Знищення будівель, збудованих внаслідок німецьких поселень на території Східної України та виділення грантів на отримання нового є незмінним способом забезпечення руху валюти та визначення наступності у прагненнях завоювати території країни. Компенсація у вигляді гуманітарної підтримки є ніби фактом зняття моральної відповідальності за вчинення військових дій на території країни, що є доказом зацікавленості сторін у даній акції «дипломатичних відносин». Дослідження морально-психологічного стану та реалізації проєктів з відновлення ментального здоров'я стає лише елементом у соціальному дослідженні рівня впливу війни на загальний стан населення. Здійснення таких досліджень перетворюють психологічну науку у інструмент соціального впливу. Клієнтом психолога стає не людина, а система, яка прагне адаптувати реакцію людини до потреб життєдіяльності системи.

Забезпечення умов для міграції та асиміляції населення, що має в анамнезі депортацію. Примусова міграція населення є одним із форм забезпечення робочою силою, актом стирання відсутності слідів перебування інших держав на території України, способом заселення непридатних до проживання територій Росії задля посилення економічного розвитку регіону, спробою впливу на знищення питання української ідентичності.

За період історії України найбільшими примусовими переселеннями були:

1711–1712 рр. – «згін населення з Правобережної України в Лівобережну. «З метою «нейтралізації німецького національного елемента» військовим відомством Російської імперії впродовж 1915–16 до Поволжя, Приуралля, Кавказу та Сибіру було депортовано 150 тис. німецьких колоністів, що проживали у Волинській губернії (майже 500 волинських колоній припинили своє існування). У смугі дії Південно-Західного фронту підлягали виселенню чехи, поляки, євреї, які розглядалися Ставкою Верховного головнокомандувача як потенційні вороги Російської імперії. В ході бойових дій та в період окупації Східної Галичини російськими військами здійснювалися масові депортації українського населення (впродовж 1914–15 з території регіону вглиб Росії було виселено 13 тис. осіб, серед них греко-католицькі священники» [4].

1941–1945 рр. – «З утвердження радянської влади в Україні за рішенням більшовицького уряду підлягали виселенню представники державних установ та організацій царської Росії, урядів Української Народної Республіки та гетьмана

Павла Скоропадського, члени різних політичних партій (меншовики, есери, анархісти та ін.)» [4].

Упродовж **1930–1952** років «в Україні набула поширення практика виселення значних мас людей і навіть цілих народів. Репресивні заходи підкріплювалися відповідними законодавчими актами, наказами, на базі яких силовими структурами УСРР–УРСР тільки в 1936–52 роках було депортовано на спецпоселення за межі республіки понад 552 тисяч громадян. Під час колективізації сільського господарства в 1930–31 роках на основі рішень вищих органів влади та державного управління СРСР на заслання до Уралу, Східного та Західного Сибіру, Далекого Сходу, Якутії було примусово відправлено з УСРР 63 817 сімей «заможних селян» [4].

1943–1944 рр. – «депортація населення України до нацистської Німеччини за звинуваченням у зраді й співробітництві з гітлерівською адміністрацією до Середньої Азії було вивезено 191 тис. кримських татар, 16 тисяч греків, понад 9,8 тисяч вірмен, 12,6 тисяч болгар. Депортації за національною ознакою здійснювалися в позасудовому порядку за рішенням державних органів. За своїм статусом більшість депортованих належала до категорії спецпереселенців; ч. з них (українці, німці, кримські татари) поселяли в спецтаборах» [4].

З 1944 по 1952 рік «з території Західних областей (операція «Захід») було вислано на спецпоселення у віддалені райони СРСР 203 662 особи, в тому числі сімей членів Організації українських націоналістів та Української повстанської армії та їх симпатиків – 182 543 особи, куркулів та членів їх родин – 12 135 осіб [4]. До виконання операції були залучені: оперативний склад МГБ – 6859 осіб, збройні сили (солдати внутрішніх військ МГБ і корпус охорони МГБ, особовий склад МВС і прикордонних військ, «стрибки») – 46 509, радянський партактив – 15 556, армійські шофери – 1227 осіб. Оцінки кількості українських дітей, депортованих до Росії, коливаються від 19592 до 307 000» [6].

Відповідно Указам Президії ВР СРСР від **21 лютого та 2 червня 1948** «з території УРСР (за винятком зах. областей) виселялися терміном на 8 років особи, що злісно ухилялися від трудової діяльності в сільському господарстві та вели антигромадянський спосіб життя» [4].

5 грудня 2022 року уповноважений Верховної Ради з прав людини Дмитро Лубінець повідомив, що «з 24 лютого 2022 – за час повномасштабного вторгнення РФ до України щонайменше 2 мільйони 800 тисяч українців були вимушені виїхати чи були депортовані на територію РФ» [4; 1].

17 лютого 2023 року «уповноважений ВРУ з прав людини Дмитро Лубінець повідомив про 16 207 випадків примусового вивезення українських дітей до РФ» [4; 1].

Історична тенденція до депортації та знищення етносу України черговий раз демонструє залежність керівництва країни від країн-партнерів, відсутності власної стратегії розвитку та вектору на розвиток людського потенціалу. Населення країни розцінюється як необхідний для збереження життєдіяльності системи елемент, а не як ціннісний ресурс. Фізична витривалість та адаптованість до проживання в несприятливих умовах посилює цінність населення України на міжнародному ринку дешевої робочої сили. Разом з тим, систематична примусова міграція призводить до укладання шлюбів з представниками інших національностей, що викорінює українську ідентичність та дозволяє вільно озвучувати тезу про право на власність в українській землі як нащадкам українців, так і посилення мовного питання. Такий підхід додатково посилює залежність населення України від зовнішнього впливу та лише права голосу у врегулюванні власного добробуту.

Разом з тим, розвиток бізнесу на території України жителями окупованих територій, формується за принципом створення мікрогруп (свій до свого по своє). Така стратегія створення «харківських», «донецьких», «мар'янських» мікрогруп є небезпечною для розвитку регіону, оскільки відсутність прагнення до асиміляції та сплати податків у громаду лише забирає ресурс, не відновлюючи його. В роки Другої світової війни подібні формування, властиві єврейському населенню, були об'єктом знищення. Такий принцип внутрішнього знищення дозволяє наповнювати бюджет окупованої території, тоді як його населення не прагне відновлення з Україною, що сприяє розвитку внутрішнього шпигунства.

Створення сприятливих умов для виконання умов міжнародних домовленостей. Згідно з даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, здійснюється програма «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб». Прийняття постанови про реалізацію програми було здійснено Кабінетом Міністрів України 28 квітня 2021 року (№ 451 «Питання надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам коштом гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW)» [10].

Пільговий іпотечний кредит (далі – кредит) це грантові кошти, що надаються відповідно до Порядку надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам шляхом залу-

чення коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) (далі – Порядок) пере-можццю за цільовим призначенням на придбання житла у розмірі та на умовах, установлених кредитним договором, забезпеченням виконання зобов'язань за яким є іпотека нерухомого майна, і що підлягають поверненню в порядку і строки, визначені зазначеним договором». KfW – «це німецький державний банк розвитку, заснований у 1948 як складова частина Плану Маршалла» [14]. Реалізацію плану Маршалла та фінансову підтримку у післявоєнний період Другої світової війни Сталін відхилив, таким чином було відхилений вектор участі в Організації економічного співробітництва та розвитку, до складу якої увійшли 37 країн світу. Пріоритетом організації «є високий індекс людського розвитку. Планом Маршалла передбачено непрямі наслідки впливу: «прямий вплив плану на темпи економічного зростання країн Західної Європи, в тому числі шляхом відновлення капітальних ресурсів чи інвестиційних проєктів оцінюється як невеликий, тоді як непрямі наслідки підкреслюються підвищенням продуктивності праці або відновленням довіри інвесторів шляхом стабілізації державних фінансів та переходу до ринкової економіки» [7]. Протягом наступних двох десятиліть багато регіонів Західної Європи відчували небувале зростання та процвітання» [7]. Розвиток країн великої сімки (США, Японія, Німеччина, Британія, Франція, Італія, Канада) як членів ОЕСР відбувається шляхом залучення потенціалу країн, що стали жертвами воєнних дій, зокрема спровокованих умовами договорів, підписаними самими членами країн великої сімки. Відтак відбувається вливання інвестицій країн-донорів у економічний розвиток та посилення людського добробуту основних бенефіціарів. Згідно з даними, розміщених у вільному доступі, «Станом на 2015 KfW належить 15% акцій українського Мегабанку та 39,1% «ПроКредит Банку». З 2002 по 2014 близько 270 млн євро було надано Україні на проєкти з розвитку фінансової системи, забезпечення електроенергією, комунального водозабезпечення та водовідведення, соціальної інфраструктури в громадах, а також захисту навколишнього середовища. У 2015 KfW виділив 200 млн євро кредиту Фонду гарантування вкладів фізичних осіб для повернення депозитів зі збанкрутілих банків громадянам України» [14].

Якщо провести паралель між активною та пасивною стадією ведення війни, то план отримати територіальне та ресурсне забезпечення України, вдалося завдяки відтермінуванню та кре-

дитуванню. Таким чином, умови Першої та Другої світових воєн були передумовами морального тиску з метою мирного заволодіння ресурсом країни та перетворенням її у колоніальну країну Великої Британії (Ірландія, Іонічні острови Греції, Канада, Австралія, Нова Зеландія) чи націю, що не має власної землі (Ізраїль).

Оскільки незалежність України розглядається у баченні світової спільноти як terra nullius, то потенційне прагнення отримати власну перевагу здійснюється завдяки дипломатичними переговорами, посилюючи виділення гуманітарної допомоги. Підписання безпекового договору з Великою Британією та фінансування Німеччиною, Францією, США, Японією реалізації державної стратегії веде до нормо типового заволодіння ресурсом країни для блага країн великої сімки. Біль та страждання, які є об'єктом культивування у населення є необхідною умовою задля реалізації стратегії Європейської коаліції у поновленні власного банку ресурсів земельним, людським, інтелектуальним ресурсом.

З огляду на аналіз даного факту, можна стверджувати, що наступні 30 років розвитку країни стануть умовою непрямого розвитку інших країн, з якими були укладені домовленості задля перемоги. Така тенденція є формою ретроспекції в історії України як країни, розвиток якої залежав від стратегічної позиції країн-сусідів (Польщі, Росії), діяльність яких курувалася розпорядженням інших державних структур. Посилення розбрату між жителями громади з метою зниження опозиції населення. Відсутність єдності серед населення, ненависть у середині громади стає необхідною умовою відволікання уваги від стратегій та оборони незалежності країни. Внутрішня ворожнеча, спричинене нерівністю економічного добробут населення, втрата джерел для заробітку, нераціональний розподіл ресурсів призводить до посилення соціальної нестабільності, що унеможливує економічний розвиток країни. Зовнішній тиск країни-агресора, потреба у виконанні зобов'язань призводить до виникнення прихованої агресії та пошуку ресурсу задля виживання. Такий підхід є ознакою колоніальної країни, що в силу постійно чинника впливу втрачає на певний період власну ідентифікацію заради виживання. За подібних умов процес асиміляції зовнішніх цінностей та повна акомодация ідентичності легше відбуваються, надбання культури та релігії втрачають цінність, що посилює атеїзм. Єдиним джерелом травмованої подіями особистості передачі нащадкам давнього відлуння про незалежність народу стає усна народна творчість,

казки, билини, притчі та приказки як унормований варіант виховного процесу, символізм наодного промислу.

Педагоги, в умовах посилення національної стратегії впливу на молодь, стають основним об'єктом репресій, що посилює їхню мотивацію до якісної та самовідданої праці. Так, у 2022 році однією зі стратегій підтримки Збройних сил України був простий, самовільне відшкодування власного заробітку на потреби армії, волонтерські донати та участь у щомісячних акціях підтримки. Подібний формат взаємодії з населенням був реалізований у 1932-1933 роки, повоєнний період. Відтак, психоемоційний стан педагогів відображається на здійсненні навчальної діяльності, що посилює пропаганду вивчення іноземної мови та пошуку роботи за межами країни. Така просвіта забезпечує непрямі наслідки мотивованої міграції населення України задля забезпечення економічного розвитку країн Європи. Відтік кадрів та відсутність навички аналітичного мислення, що знищувалося впродовж кількох поколінь, призводить до сприятливих умов реалізації колоніального режиму.

Висновки. Прагнення народу України дистанціювати себе від політичної просвіти, розробка відеоконтенту про кібербезпеку та створення проєктів аналізу фейкової інформації не розцінюється як інструмент навченості та знищення так званого «Дня ховраха». Інстинктивне прагнення індивіда задовольнити власні бажання попри потребу відступу заради нападу, мультифункціональність виховання із знищенням родинних цінностей, емоційна залежність від цифрового контенту як джерела дофаміну та адреналіну є додатковими елементами у формуванні викривлень національної свідомості. Такий інструмент державної стратегії національного розвитку посилює петлю інфантильності та набутої безпорадності, що знаходить прояв у поведінкових та психічних розладах молоді. Спроба забезпечити психосоціальний супровід ВПО не має на меті відновлення ментального здоров'я, а є інструментом забезпечення довіри до держави, міжнародних фондів та країн, які мають на меті ресурсами колоніальної країни посилити добробут та процвітання своїх громадян. Відхід від біблійних заповідей, атеїзм, капіталізм – це інструменти впливу на формування робочої сили та пригнічення прагнення людини пройти життєвий шлях у гармонії зі світом та власним призначенням. Формування залежності від волі оточення призводить до зниження демографічного показника, знецінення культурного та духовного надбань нації, що робить можливим вплив країн-агресорів на націю. Свідчення фізич-

них знищень стимулює усамітнюватися, відрікатися від власних ідей та надбань. Подібні ідеї були висвітлені режисерами у кінострічках «Геній математики», «Вічна принцеса», автори сценаріїв яких підіймали важливість стратегічного планування, воювання розумом, збереження вірності традиціям, кооперація. Важливими постатями у становленні воїна, свідомої особистості виступають педагоги, духовні наставники, які бережуть мудрість поколінь та передають їх у мові символів та кодів. Провідниками-сучасниками для українців були Б. Ступка, Н. Матвієнко, А. Кузьменко, І. Марчук, О. Ройтбурд, народні умільці та казкарі, які засобами мистецтва впливали на несвідому пам'ять поколінь, пробуджуючи дух свободи. Як стверджував І. Кабаков «У майбутнє візьмуть не всіх». Тому від свідомого ставлення кожного громадянина країни залежить: рух у майбутнє чи нове проживання подій минулого. Абсолютна віра у державне врегулювання права українців

зберегти свободу та незалежність, право володіти власною землею та обирати віросповідання призводить до перетворення нації у цільову групу, джерело вивчення та впровадження державних стандартів, далеких від інтересів нації.

Розгляд незалежності України у баченні світової спільноти як terra nullius, відображає потенційне прагнення отримати власну перевагу шляхом збільшення гуманітарної допомоги. Підписання безпечного договору з Великою Британією та фінансування Німеччиною, Францією, США, Японією у реалізації державної стратегії веде до нормо типового заволодіння ресурсом країни для блага країн великої сімки. Біль та страждання, які є об'єктом культивування у населення, є необхідною умовою задля реалізації стратегії Європейської коаліції у поновленні власного банку ресурсів земельним, людським, інтелектуальним ресурсом. Забезпечення психо-соціального супроводу ВПО є необхідною умовою задля здійснення даного задуму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Викрадення дітей під час російського вторгнення в Україну 2022. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/gproct>
2. Гуманітарні сили України: благодійні фонди та волонтери отримали спеціальну відзнаку за допомогу українцям під час війни. *Укрінформ*, 2024, 14 січня. URL: <http://surl.li/pgqei>
3. Жертви війни. *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-19082>
4. Депортації в історії України. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/pgpzd>
5. Колонії та залежні території Великої Британії. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/pgpyq>
6. Операція «Захід». *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/lcrek>
7. Організація економічного співробітництва та розвитку. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/dzqlu>
8. Панченко І., Парущак А. Аналіз міграційних процесів в Україні: Державний та регіональний аспекти. *Економіка та суспільство*. 2021. Vol. 32.
9. План Маршалла. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/bzpih>
10. Програма «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб» / Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, 2021. URL: <https://minre.gov.ua/> <http://surl.li/pgpyi>
11. Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках / Урядовий портал. URL: <http://surl.li/gmkke>
12. Стало відомо скільки українців отримало гуманітарну допомогу цього року. *Слово і діло*, 2023, 5 листопада. URL: <http://surl.li/pgqca>
13. У яких містах найбільше переселенців. *Район життя*, 2023, 31 травня. URL: <http://surl.li/ntstb>
14. KfW. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/KfW>